

Opvragen NAW-gegevens voor een civiele procedure

Informatie voor slachtoffers van fraude

Als gedupeerde van online en telefonische fraude is het in sommige gevallen mogelijk om een civiele procedure te starten tegen degene door wie u bent opgelicht. Via deze weg kunt u proberen uw geld terug te krijgen als dat op een andere manier niet lukt.

Hiervoor heeft u de NAW-gegevens (naam, adres en woonplaats) nodig van degene aan wie u geld heeft overgemaakt. Sinds 1 januari 2021 kunt u deze NAW-gegevens opvragen bij uw bank. Dit kan alleen als u geld heeft overgemaakt van en naar een Nederlandse bankrekening.

In deze brochure wordt uitgelegd hoe dit werkt en welke stappen u hiervoor moet nemen.

Wat is een civiele procedure?

Een civiele procedure is een rechtszaak tussen burgers onderling, tussen burgers en bedrijven of tussen bedrijven onderling. Dat is een verschil met het strafrecht, waarbij de verhouding tussen enerzijds de overheid en anderzijds burgers en bedrijven wordt geregeld.

In dit geval gaat het om een civiele rechtszaak tussen u als slachtoffer van oplichting en degene die u mogelijk heeft opgelicht. Met een civiele procedure tegen de (vermeende) oplichter kunt u proberen uw verloren geld terug te krijgen. U moet dan wel kunnen bewijzen dat u bent misleid door de ander en/of dat sprake is geweest van een wanprestatie.

De uitspraak

In de civiele procedure zal een rechter dus oordelen of er in uw situatie sprake is van 'misleiding' en/of een 'wanprestatie'. U stelt als eisende partij bijvoorbeeld dat u geld heeft betaald voor iets wat u nooit ontvangen heeft, en de rechter oordeelt hierover aan de hand van het verweer van de tegenpartij.

Of sprake is van oplichting komt niet aan bod, omdat 'oplichting' niet voorkomt in het civiele recht. Het gaat hier dus niet om de schuldvraag; de procedure heeft uitsluitend tot doel uw geld terug te krijgen. In het civielrecht worden dan ook geen gevangenis- of taakstraffen opgelegd. Dat hoort bij een strafrechtelijke procedure.

Het starten van een civiele procedure door u heeft geen invloed op het wel of niet starten van een strafrechtelijke procedure door het Openbaar Ministerie.

Kijk voor meer informatie ook op <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Rechtsgebieden/Civiel-recht/Kantonrechter>

Hoe werkt het?

Om de civiele procedure te kunnen opstarten, heeft u de NAW-gegevens nodig van degene aan wie u geld heeft overgemaakt. Als u deze gegevens niet zelf kunt opzoeken, kunt u ze sinds 1 januari 2021 onder bepaalde voorwaarden opvragen bij uw bank. Dit zijn de voorwaarden:

- U bent door een onbekende opgelicht via een vals tekstbericht of telefoontje, waarbij u geld heeft betaald zonder daarvoor iets terug te krijgen. Of u bent opgelicht bij een online aankoop, bijvoorbeeld door een nepwebwinkel.
- De betaling was minder dan 13 maanden geleden.
- Er is geen andere mogelijkheid om uw geld terug te vragen (bijv. bij de webwinkel).
- U heeft hiervan bij de politie aangifte gedaan en daarbij heeft u het Nederlandse IBAN-nummer waarnaar u geld heeft overgemaakt doorgegeven. Deze procedure geldt uitsluitend voor situaties waarin u geld heeft overgemaakt van en naar een Nederlandse bankrekening. Let op: van online aan- en verkoopfraude kunt u uitsluitend online aangifte doen.
- Wanneer u aangifte heeft gedaan, maakt u voor de bank een kopie van de (voltooid) aangifte.
- Wanneer u online aangifte heeft gedaan, geldt de aanvullende eis dat de politie het IBAN heeft toegevoegd aan het openbare online LMIO-register: <https://www.politie.nl/aangifte-of-melding-doen/controleer-handelspartij.html> Dit doet de politie wanneer zij 3 aangiften heeft ontvangen waarin hetzelfde IBAN is vermeld. Vooralsnog gaat het in dit register uitsluitend om aan- en verkoopfraude. Een schermafbeelding van de waarschuwing over het betreffende IBAN in dit register is nodig als bewijs richting de bank.

De politie adviseert om online aangifte te doen, en niet schriftelijk op een bureau. Online aangiften komen namelijk onmiddellijk binnen bij de juiste afdeling van de politie. Zo krijgt de politie een landelijk beeld van internetoplichting. Met een online aangifte blijkt ook sneller of er meerdere aangiften van een bepaald IBAN worden gedaan. Dit IBAN kan dan sneller worden geblokkeerd door de betrokken bank.

De bank geeft de (vermeende) oplichter vervolgens 21 dagen bedenktijd om het bedrag terug te betalen. Wanneer het geld binnen deze termijn niet wordt terugbetaald, worden de NAW-gegevens van de rekeninghouder aan u doorgegeven. U mag deze gegevens uitsluitend gebruiken om een civielrechtelijke procedure te voeren om uw geld terug te eisen.

De bank kan niet garanderen dat de NAW-gegevens juist en actueel zijn.

In enkele gevallen is het niet mogelijk de NAW-gegevens te verstrekken, bijvoorbeeld wanneer het IBAN van een bedrijf of organisatie blijkt te zijn die onbewust bij de zaak betrokken was en verder onschuldig is.

Deze procedure staat ook gedetailleerd beschreven op <https://www.betalvereniging.nl/betalingsverkeer/maatschappij-politiek-en-wetgeving/opvragen-naw-oplichter/>

Kan ik hierbij hulp krijgen?

U kunt bij deze procedure geholpen worden door een jurist, uw rechtsbijstandsverzekering of een gerechtsdeurwaarder. Sommige gerechtsdeurwaarders bieden een speciaal pakket aan met relatief lage kosten. Een gerechtsdeurwaarder heeft bovendien toegang tot de Basis Registratie Personen en kan de NAW-gegevens controleren op juistheid.

Wie betaalt de kosten?

De kosten voor een civiele procedure, waaronder de griffierechten en de kosten voor een deurwaarder om de tegenpartij te dagvaarden, moet u meestal zelf betalen, tenzij de rechter beslist dat de verliezende partij (een deel van) deze kosten betaalt. Deze moet dit geld dan wel kunnen betalen.

Als u als slachtoffer onvoldoende bewijs heeft waaruit blijkt dat er bijvoorbeeld sprake is van wanprestatie of misleiding, dan bestaat het risico dat u uw geld niet terugziet en daarbij ook opdraait voor de kosten van de procedure.

Wie is de oplichter?

Houdt u er rekening mee dat er in dit stadium mogelijk nog geen strafrechtelijk onderzoek is gedaan naar degene van wie u de gegevens opvraagt, en dat dus nog niet zeker is of dit daadwerkelijk een oplichter is.

In geval van fraude wordt het geld namelijk meestal overgemaakt naar een geldezel: iemand wiens bankrekening wordt gebruikt om crimineel geld door te sluizen. Vaak gebeurt dit bewust, maar het kan óók de rekening zijn van iemand zijn die dat onbedoeld doet en/of zelf slachtoffer is van fraude. Er zijn verschillende fraudevormen waarbij mensen onbewust geld van criminelen doorsluizen. Wij zien ook weleens dat mensen met een licht verstandelijke beperking hiervoor misbruikt worden.

Dit wordt *niet* door de politie onderzocht voordat iemand in het LMIO-register komt. Dit register heeft namelijk slechts een waarschuwend karakter. De enige voorwaarde om een IBAN hierin op te nemen is dat er 3 aangiftes zijn waarin dat nummer genoemd wordt.

Wij benadrukken met klem geen 'eigen rechter' te spelen of de persoonsgegevens die de bank doorgeeft te publiceren op bijvoorbeeld sociale media. U kunt daarmee zelf strafbare feiten plegen, zoals smaad, laster of opruiing.

KvK Arnhem 09138148

Postadres:
Postbus 963
7301 BE Apeldoorn
T: 088 - 786 7372
E: communicatie@fraudehelpdesk.nl

De Fraudehelpdesk is een
activiteit van Stichting Aanpak
Financieel-Economische
Criminaliteit in Nederland
(SafeCin)
www.fraudehelpdesk.nl